

Když přijdeme domů, co uděláme nejdříve? Umyjeme si ruce. Zlaté pravidlo, které v dobách rostoucí nákazy žloutenkou platí třikrát! A teď čtete, že za Ježíšem přišli lidé z hygieny, farizeové a zákoníci, a položili mu zásadní otázku: „Proč tvoji učedníci porušují tradici otců? Vždyť si před jídlem neomývají ruce!“ A představte si, že Ježíš svoje učedníky hájil...

Tím je ale celé čtení z Matoušova evangelia těžko srozumitelné pro dnešního člověka. Potřebujeme vysvětlení: Nešlo o čistotu a skutečné mytí rukou, ale o rituální úkon, který bude pod dozorem. Kdo rituální úkon nepodstoupí, ohrožuje sebe i jiné znesvěcením všeho druhu. Máme také obecně moc rádi, když někdo vrší předpisy a my musíme vyplnit už pátý dotazník a sankce za nesplnění je odebrání finančního příspěvku. Nicméně, ani pozdější Ježíšovo vysvětlování není na první poslech srozumitelné:

„Ježíš si svolal zástup a řekl: „Slyšte a rozumějte: Ne co vchází do úst, znesvěcuje člověka, ale co z úst vychází, to člověka znesvěcuje.“ Tu přišli učedníci a řekli mu: „Víš, že se farizeové urazili, když slyšeli to slovo?“ Ale on jim odpověděl: „Každá rostlina, kterou nezasadil můj nebeský Otec, bude vykořeněna. Nechte je: slepí vedou slepé. A když vede slepý slepého, oba spadnou do jámy.“ Petr mu na to řekl: „Vysvětli nám to podobenství!“ On odpověděl: „I vy jste ještě nechápaví“

Nerozumíte, že to, co vchází do úst, přijde do břicha a jde do hnoje? To však, co z úst vychází, jde ze srdce, a to člověka znesvěcuje. Neboť ze srdce vycházejí špatné myšlenky, vraždy, cizoložství, smilství, loupeže, křivá svědectví, urážky. To jsou věci, které člověka znesvěcují; ale jíst neomytýma rukama člověka neznesvěcuje.“

(Evangelium Matoušovo 15: 1 a 10-20)

Genesis 45:1-15, Žalm 133, Dopis do Říma 11:1-32

Odkud zlo?

Odkud je tedy to zlo? Kde je zdroj té nákazy?! Ptáme se hořce, protože to bolí v manželských párech, v obecní politice či v té vrcholné. Ptáme se po původu chyb, které nemohly být náhodné a mají souvislosti. Ptáme se po důvodu zběsilosti skupin či jednotlivců. Všichni své motivy ke katastrofickému hodnocení hledají mimo. Svět se hrouť a může za to někdo zvenčí: Rodiče, společnost, vláda, média, tajná společenství, lékaři, podřízení, personál... Někdo odjinud, ten vedle mne za to může, že se cítím zle, že vše není tak, jak by mělo být, že mne napadají jen takové věci, za které mne dnes soudíte... Ať je ta panika opodstatněná či ne, to tajemství zla je uvnitř nás. To my sami v sobě rozhodneme, kterou cestou půjdeme.

V zákoně Mojžíšově byla přísná pravidla pro čistotu. A v souvislosti s chrámovým provozem zvláště. Kněží si myli ruce a nohy ve vodě z velké bronzové nádrže.¹ „Před jídlem se ruce myjí!“, říkáme našim dětem. A říkáme to správně! Čistota má smysl a její důsledné vyžadování má svůj význam i dnes. Strýc, primář vyžadoval extrémní čistotu na svém chirurgickém oddělení. A dobře věděl proč! Rány se pak lépe hojily. V zákoně Mojžíšově a předpisech o provozu stánku setkávání na poušti a v pozdějším chrámě dostala čistota vyšší úroveň, rovnala se svatosti. To, že někdo nedodržel pravidla, to nebyl jen prohřešek vůči lidem, ale především vůči Bohu. A trest za nerespektování toho nařízení byl velice tvrdý. Ale otcové (viz Matoušovo evangelium 15:1nn), jak se říkalo v tradici rabínů, vztáhli tento chrámový příkaz svatosti na všechny. Extrémní požadavek! Všichni se mají rituálně očišťovat a to před každým jídlem.² Ale to v Mojžíšově zákoně nebylo. A dost možná se takový extrémní příkaz prostě obcházel.

Takový nárok farizeů a zákoníků se však stal nástrojem na postihování nepohodlných lidí, na rozdělování rodin a naopak získávání fanoušků svatosti a pravověrnosti. Zároveň bylo toto jednání výrazem křehkosti a nejistoty těch, kteří jej nesmlouvavě vyžadovali. Podle nich byla nesplněním přísnějšího nařízení rabínů ohrožena existence Božího lidu, vše dobré bylo znesvěceno a ohrožen byl i sám Bůh

¹ Viz Exodus 30:17nn

² Viz Janovo evangelium 2 - Nádoby k očišťování

a jeho svatost. Výsledkem jejich strachů byl neklid a napětí mezi nebem a zemí. A nezapomeňme: Bezohledný strach ze znesvěcení svatých věcí dohnal Ježíše až na kříž!

Podobně se dnes na sebe navzájem dívají náboženské proudy a dokonce i uvnitř jedné věrouky proti sobě bojují zastánci pravověří a jacísi pokrokaři. Znesvěcení je pojem bezmála politický, jen se to dnes vyjadřuje jinými slovy, než v Bibli. Panika, hrůza jsou však navlas stejné. Tohle se nesmí a tohle se musí, jinak nebude Pán Bůh spokojený a celý svět se zhroutí. Takhle se nemodlíte správně, to či ono nemá schválení církevního a nebo rabínského soudu, ekonomů a právníků.

Ježíš učedníkům polopaticky opakuje zásadní myšlenku: „Neshazuji tu mytí rukou před jídlem, ale vyžadovaný rituál.“ A nám se to také musí říci důrazně ještě jednou: „Neznesvěcuje mne to, co na mne působí zvenčí, ale to, co leze ze mně. To ničí Boží dílo. To je nebezpečí pro mne samotného, pro moje okolí a pro svět.“

A pokud máte chvilku času, všimněte si ještě toho druhého příběhu z cesty na druhý konec světa:

Ježíš odtud odešel až do okolí Týru a Sidónu. A hle, jedna kananejská žena z těch končin vyšla a volala: „Smiluj se nade mnou, Pane, Synu Davidův! Má dcera je zle posedlá.“ Ale on jí neodpověděl ani slovo. Jeho učedníci přistoupili a žádali ho: „Zbav se jí, vždyť za námi křičí!“

On odpověděl: „Jsem poslán jen ke ztraceným ovcím z lidu izraelského.“ Ale ona přistoupila, klaněla se mu a řekla: „Pane, pomoz mi!“ On jí odpověděl: „Nesluší se vzít chléb dětem a hodit jej psům.“ A ona řekla: „Ovšem, Pane, jenže i psi se živí z drobtů, které spadnou ze stolu jejich pánů.“ Tu jí Ježíš řekl: „Ženo, tvá víra je veliká; staň se ti tak, jak chceš.“ A od té hodiny byla její dcera zdráva.“ (Evangelium Matoušovo 15:21-28)

Ježíš vyjde do kraje, kde nemá co dělat. Žijí tam pohané. Obchodník z Judeje či Galileje možná rychle projede se zbožím ke středomořským přístavům, ale co by tam Izraelita jinak hledal? Těžko vysvětlit, co v takovém znesvěčujícím prostředí hledá Ježíš. A nabízí se odpověď, že tam hledal právě tu ženu... Kananejka, žena, která izraelskou čistotu ohrožovala už svým původem, osloví Krista Pána nezvykle jako syna Davidova, tedy krále, a chce uzdravení pro své dceru. Dcera je posedlá démony. Připadli bychom si vtipně, kdybychom dodali: „Celá vaše existence je démony vystlaná, tak co bys teda jako chtěla?!“

Z toho úhlu by se dalo říci, že Ježíš odpověděl ještě taktně, když vysvětluje své poslání ke ztraceným ovcím lidu Izraele. Zamrazí nás, když najede na běžný slovník o pohanských psech. Odpověď ženy lze chápat tak, že to uvítala, protože tím obrazem vyjádří to, co potřebuje: Zbytky padající pod stůl psům a štěňatům nemohou znesvětit to, co je na stole a ani ty, kteří u něj sedí. Nikomu ty zbytky nebudou také chybět. A ona prosí o ty zbytky milosti Boží pro svou dceru. Ježíš nezvykle ocení její víru a prohlásí ji jako velkou. A pomůže jí a uzdraví její dceru. Pomoc pohanům opravdu neznesvěcuje Boží majestát.

Dnešní čtení nás nevede k nezodpovědnému opovrhování základní hygienou, ale k zamyšlení nad směsicí předpisů, které jsme za ta léta s dobrým či pochybným úmyslem nalepili na evangelium. Mám přátele, kteří neradi čtou Bibli, případně ji radši vůbec nečtou. Mají pocit, že jim svaté texty život jen komplikují. Také je těžké Bibli porozumět. A faráři s texty žonglují! Proto volí jen rituál a obřady, to jim stačí. Mají klid.

A je to naopak! Křesťanství nepřináší 9klídek a pohodu. Slyšet Ježíšova osvobozující slova, to člověku dává svobodu a pozvedá to duši. A církev je tu od toho, aby nepřidávala další předpisy, ale radovala se z prostého evangelia, přinášejícího radost a svobodu všem!

Tvé oči, Bože Otče, vidí všude, vše zlé i dobré pozorně sledují.
Chceme být dětmi nebeského Otce; protože ty dáváš svému slunci svítit na zlé i dobré a déšť posíláš na spravedlivé i nespravedlivé.³
A tak nám žehnej a zdraví dej - Otec, Syn i Duch svatý!

³ Přísloví 15:3 a Matoušovo evangelium 5:45